

Arkivsak-dok. 201406511-6
Saksbehandler Morten Aas, Heidi Eriksen, Torill Nygård, Erik Lagethon

Saksgang Møtedato
Fylkesutvalget 08.09.2015

HØRINGSUTTALELSE - KONSESJONSSØKNAD GIPA KRAFTVERK, VANG KOMMUNE

Forslag til

VEDTAK

1. Oppland fylkeskommune har ikke innvendinger mot at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gir konsesjon for bygging av Gipa kraftverk.
2. Ved en evt. konsesjon må det stilles følgende vilkår:
 - a) Slipp av minstevannføring forbi inntaksdammen på 0,05 m³/sek om sommeren og 0,01 m³/sek om vinteren.
 - b) Krav til restaurering og istandsetting etter fysiske inngrep i forbindelse med anleggsarbeider.
 - c) Hjemmel til å pålegge utbygger å utrede og gjennomføre biotoptiltak på den strekningen som berøres av utbyggingen.
 - d) Standard naturforvaltningsvilkår.
3. Det forutsettes at omsøkt slukeevne fastsettes som maksimal tillatt slukeevne i en ev. tillatelse.

Rasmus O. Vigrestad
fylkesrådmann

Hjalmar Solbjør
ass. fylkesrådmann

Vedlegg:

Konsesjonssøknad for Gipa kraftverk ligger på: <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/>

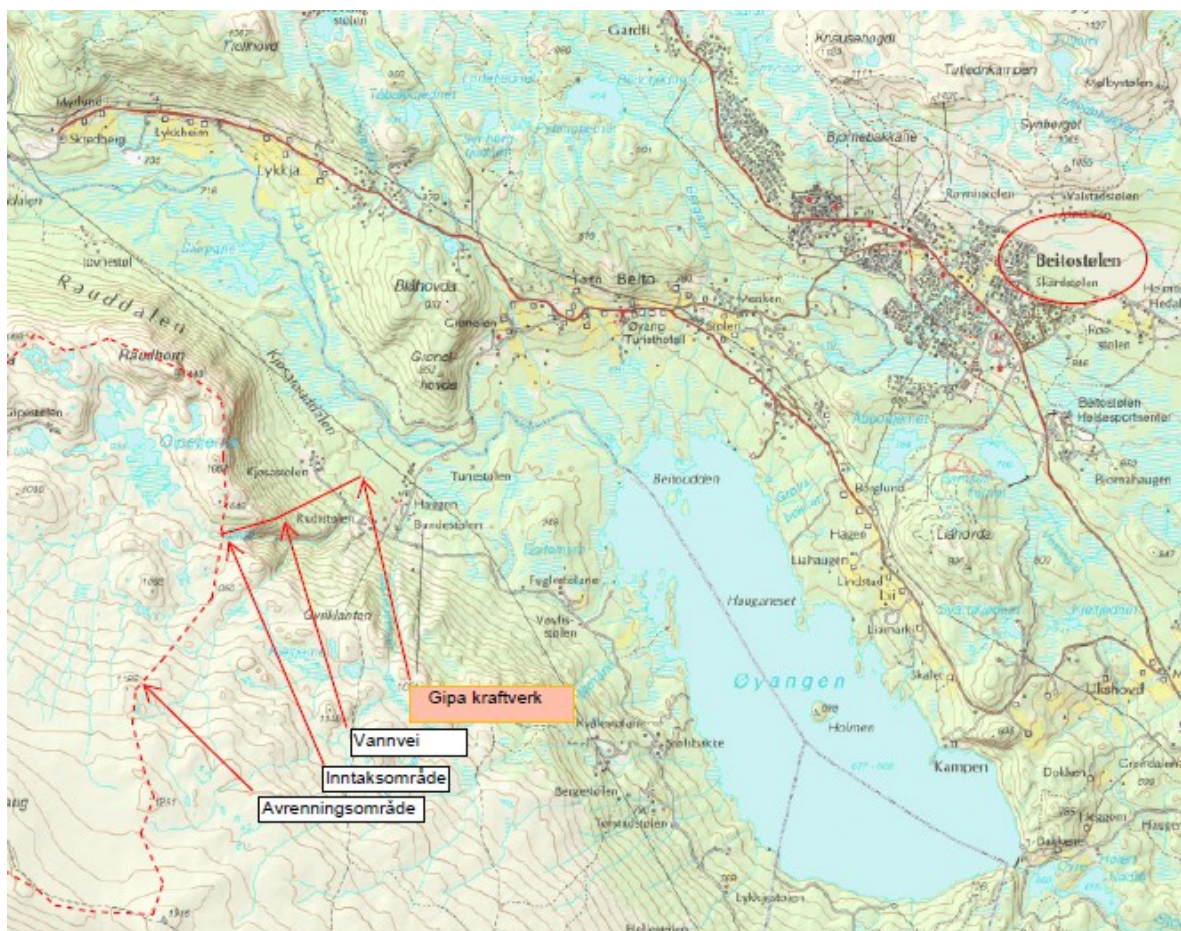
1. Informasjon om prosjektet:

Tiltakshaver:

Det er Norsk Grønnkraft som står bak søknaden om å utnytte fallet i Gipa i Vang kommune. Det er inngått avtaler med grunneiere om leie av fallretten samt utbygging og drift av kraftanlegget.

Geografisk plassering:

Gipa ligger øst i Vang kommune, like ved grensen til Østre Slidre. Gipa møter Rauddøla like nordvest for innsjøen Øyangen. Den geografiske plasseringen til tiltaksområdet med inntak og vannvei frem til kraftstasjon fremgår av kart i figur 1.

Figur 1: Geografisk plassering for planlagte Gipa kraftverk.

Teknisk plan:

Gipa kraftverk vil utnytte et fall på 270 meter fra inntak på 980 m.o.h. ned til kraftstasjonen på 710 m.o.h. Midlere årlig energiproduksjon er beregnet til 5,7 GWh, hvorav 5,1 GWh er sommerkraft og 0,6 GWh er vinterkraft. Prosjektet er kostnadsberegnet til 26,7 millioner kroner. Dette tilsvarer 4,7 kr/kWh.

Middelvannføringa i Gipa er 410 l/s. Det er planlagt en minstevannføring på 50 l/s i sommersesongen (1/5 – 30/9) og 10 l/s resten av året. Kartet i figur 2 viser de infrastrukturtiltakene som følger tiltaket,

herunder inntak, bygging av anleggsvei opp til inntaket, nedgrav rørgate over en strekning på 1520 meter ned til kraftstasjonen og anleggelse av 22 kV jordkabel for påkobling til nett.

- Inntak: Det støpes en betongterskel over elveløpet ved kote ca 980. Terskelen vil få en høyde på ca 1,5 meter og en lengde på 10-15 meter. Selve bassenget bak terskelen vil være ca 200 m³.
- Rørgate: Vannveien er planlagt med nedgravd rør i trasé på ca 1520 meter. Øvre del av traséen er noe utfordrende å bygge da en må legge den som en hylle i fjellsiden over Gippjelet. Rørgata videre nedover dalsida vil bli revegetert ved stedlige masser og lokal frøbank..
- Kraftstasjon: Bygges i tre eller betong. Den vil ha et areal på 60 m² og vil liggende synlig i dagen.
- Veibygging: Det bygges en adkomstvei på ca 200 meter inntil kraftstasjonen fra eksisterende vei. I tillegg bygges det anleggsvei langs rørgata oppover på nordsiden av Gipa. I det smaleste partiet over Gippjelet vil det måtte lages en hylle i fjell stor nok til betongbil for bygging av inntaket.
- Nettilknytning: Kraftverket knyttes til 22 kV kraftledning ved hjelp av en jordkabel. Eksisterende nettstasjon ligger ved alpinsenteret rett sør for kraftstasjonen.

Figur 2: Oversikt over de tekniske inngrepene som følger ved bygging av Gipa kraftverk.

Figur 3: Bilde som viser planlagt inntaksområde for Gipa kraftverk.

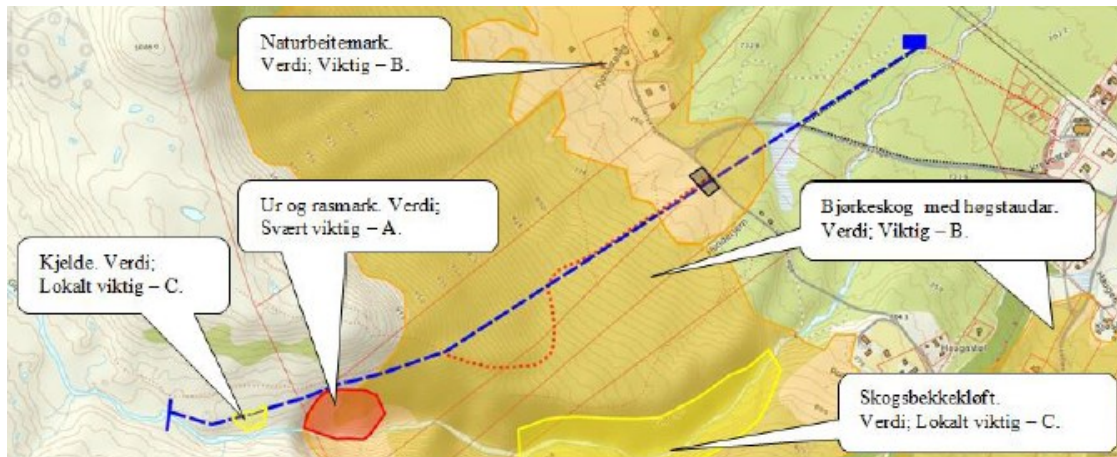
Figur 4: Rørgate og anleggsvei anlegges på nordsiden av Gipa (t.v). Fra rørgata er det utsyn mot Kjøsastølen og Rauddøla fra rørtraséen i dalsida nord for Gipa (t.h).

Konsekvenser ved utbygging, angitt i konsesjonssøknaden:

Naturmiljø:

Mens nedre deler av influensområdet er preget av andre tekniske inngrep er øvre deler uberørt. Området over skoggrensen preges av ordinær fjellvegetasjon av begrenset verdi. Nedover er det derimot registrert flere viktige naturtyper som berøres av tiltaket (figur 6). Det er også registrert flere rødlistearter i influensområdet til Gipa. Av karplanter ble det registrert Kvitkurle (NT) og Bakkesøte (NT). Av moser ble setertrompetmose (NT) og sopp koppartunge (VU) og svartdogga vokssopp (NT). Verdt å merke seg er at NVE gjennom et FOU-prosjekt har foretatt egne vurderinger av flere småkraftprosjekter, deriblant Gipa. Dette for å etterprøve det utredningsarbeidet som foretas.

Selv om det er Fylkesmannen som har et faglig ansvar for de naturtyper og rødlistearter som berøres ved utbygging, har også fylkeskommunen et ansvar etter Naturmangfoldloven.

Figur 5: Oversikt over registrerte naturtyper i influensområdet til Gipa og deres verdi.

Fisk og ferskvannøkologi:

Det selges fiskekort og fiskes i Rauddøla, men aktuell strekning i Gipa har ingen verdi for fisk da den er svært bratt med mange vandringsbarrierer. Gjennom arbeidet etter vannforskriften tilhører Gipa vannforekomst 012-998-R Rauddøla, tilløpselver sørøst. Disse upåvirkede elvene er vurdert til å være i svært god miljøtilstand.

Landskap:

Gipa renner i en dyp bekkekløft noe som medfører begrenset innsyn til de mange fossestrykene fra omkringliggende omgivelser (figur 7 og 8). Rørgaten medfører et betydelig terrenginngrep som derimot vil være synlig i lang tid fremover, og prege landskapsbildet i dalføret, også mot turistdestinasjonen Beitostølen. Etter hvert vil den antagelig gro igjen med skog noe som reduserer virkningen av inngrepet. Inntaket og kraftstasjonen er mer beskjedne inngrep som blir lite synlige i landskapet.

Friluftsliv og reiseliv:

Rauddalen alpinanlegg ligger noen hundre meter sør for der kraftstasjonen er planlagt. Vang kommune har gjennom vedtatt reguleringsplan for Rauddalen lagt ut 22 tomter for fritidsbebyggelse her. Tidligere er det et leilighetskompleks og enkelte hytter tilknyttet alpinanlegget. Utbyggingen av Gipa kan tenkes å ha negativ innvirkning på utnyttelsen av dette området sommerstid, men ikke vinter.

Selv om det ikke er noen fast bosetting nær Gipa, er det i nedre deler, både nord og sør for elveløpet, noen eldre støler som benyttes flittig. På nordsiden av er det en sti som går på kanten av bekkedalen. Mindre vannføring og øvrige inngrep tilknyttet kan påvirke opplevelsesverdien negativt for brukerne av denne turstien. I anleggsperioden vil støy fra anleggsmaskiner og arbeid medføre sjenanse for hyttefolk og andre friluftsbukere.

Figur 7: Fossene i Gipa er marginalt synlig fra turistdestinasjonen Beitostølen, mens rørgata og anleggsveien blir mer synlig.

Figur 8: Gipa renner gjennom en trang bekkedal og har flere fine fossestryk.

Kulturminner:

Etter avtale med Norsk Grønnkraft gjennomførte kulturarvenheten høsten 2012 en befaringsreise av det aktuelle utbyggingsområdet. Dette for å avklare det planlagte tiltakets forhold til automatisk fredede kulturminner og verneverdige kulturminner fra nyere tid.

Det ble ikke påvist automatisk fredede kulturminner eller verneverdige kulturminner i tiltaksområdet. Den nedre del av traséen vil passere omtrent 200 m fra Kjøstølen, hvor det står bygninger fra 1700-tallet. I følge søknaden er det ikke forventet at arbeidet med kraftverket vil forringe landskapet og opplevelsene av bygningsmiljøet. Plassering, utforming og bygningsmateriale vil bli tilpasset lokale byggeskikker. Kulturarvenheten mener konsekvensene for kulturminneverdier er godt utredet, og har ingen ytterligere merknader til søknaden.

Næring og samfunn:

Gipa kraftverk vil bidra med 5,7 GWh fornybar kraft. Utover eiendomskatteinntekter til kommunen, ca kr 180 000,- ved første driftsår så avtagende etter avskrivning av anleggets verdi, vil anleggsfasen ha en viss sysselsettingseffekt. I driftsfasen vil sysselsettingseffekten derimot være marginal.

Næringsmessig vil tiltaket ha positive virkninger for fallrettighetshaver gjennom utleie av fallrettighetene og slik sett bidra til å styrke ressursgrunnlaget på de berørte eiendommene.

2. Saksframstilling:

Det er Norges vassdragsdirektorat (NVE) behandler søknader som konsesjon til småkraftutbygging. Fylkeskommunen er høringspart til den formelle saksgangen og har en viktig rolle ved vurdering av regionale virkninger, samt ved vurdering av konsekvenser for blant annet miljø, friluftsliv, kulturminner og kulturlandskap etter de lover, retningslinjer og direktiver som til en hver tid gjelder. I likhet med kommuner og statlige organer har fylkeskommunen adgang til innsigelse, jmf energilovens § 2-1, vassdragsreguleringslovens § 6 nr 1, og vannressurslovens § 24.

Om konsekvenser for gitte fagtemaer:

Utbygging av Gipa kraftverk berører noen viktige naturkvaliteter. Selv om det er Fylkesmannen som har det fagspesifikke ansvaret for de naturtyper og rødlistearter som berøres ved utbygging, har også fylkeskommunen et ansvar etter Naturmangfoldloven.

Konsekvensene ved utbygging av Gipa vurderes i hovedsak akseptable for de fagtemaer hvor fylkeskommunen har spesielt ansvar. Det er liten konflikt med kulturminner og fisk/ferskvannøkologi. Med tanke på landskapsvirkninger er det utbyggingen av rørgata som vil medføre den største visuelle påvirkningen. En bør i tillegg være klar over at utbyggingsområdet kommer tett inntil Rauddalen alpinanlegg som er et satsningsområde for Vang kommune. Mulighetene for hytteutbygging i regulert område rundt alpinanlegget, og eventuell satsning på reiseliv sommerstid her, kan forringes ved kraftutbygging i Gipa. Dette særlig siden Gipa med sti opp langs nordsiden av elva er et mulig nærturområde. Det får imidlertid være opp til Vang kommune i sin høringsuttalelse å foreta en vurdering av om vannkraftutbygging er forenlig med den reiselivssatsningen de har i dette området, og evt. foreslå som vilkår for utbygging at rørgatetraséen tilrettelegges til turgåing.

Forholdet til regionale planer:

Gjennom regional plan for klima og energi 2013-2024, vedtatt av fylkestinget 15. oktober 2013, har Oppland fylkeskommune signalisert en positiv holdning til fornybar energi. Det å øke den fornybare energiproduksjonen er ett av sju satsingsområder i planen. Handlingsprogrammet som følger planen er mer konkret når det gjelder vannkraft siden det her fremkommer en målsetning om å øke produksjonen av vannkraft med 600 GWh, såfremt utbyggingen foretas i «(...) et langsiktig, bærekraftig perspektiv der natur- og kulturgrunnlaget danner fundament, og legge vekt på grønn verdiskapning, folkehelse og redusert miljøbelastning (...)». Utbygging av Gipa kraftverk vil bidra med i underkant av 5,1 GWh sommerstid, og kun 0,6 GWh vinterstid, mens samlet produksjonspotensiale for alle småkraftverkene i Valdrespakken er 72,8 GWh. En bør uansett være klar over at småkraftverkene bidrar med liten produksjon sammenlignet med de større vannkraftprosjektene som er aktuelle i Oppland. Rosten kraftverk, som er under utbygging, vil bidra med 185 GWh. Nedre Otta, som sannsynligvis også får konsesjon, vil bidra med ca 300 GWh.

Innen årsskiftet vil det vedtas en regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016-2022. Denne planen utarbeides som følge av implementeringen av EUs vanddirektiv og vedtas av fylkestingene i vannregionen. En kraftutbygging som omsøkt vil medføre at fastsatt miljømål for vannforekomst «Rauddøla, tilløpselver sørøst» ikke nås. Vannforskriftens § 12 åpner likevel for ny aktivitet selv om miljøtilstanden forringes. Dette kan skje under visse betingelser, og såfremt følgende vilkår er oppfylt:

- a) *alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,*
- b) *samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og*
- c) *hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarehet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.»*

Det er NVE som må foreta den endelige vurderingen etter vannforskriftens § 12. Dersom det blir utbygging kan det være at en ved neste revisjon av vannforvaltningsplanen må vurdere å dele opp nåværende vannforekomst slik at Gipa blir en egen vannforekomst. Det kan da være naturlig at Gipa blir å regne som en sterkt modifisert vannforekomst med et lavere miljømål som følge av kraftutbygging.

Samlet belastning:

Selv om man nå har fått fem småkraftsaker fra Valdresregionen til samtidig behandling er det ingen enkel øvelse å vurdere den samlede belastningen av disse utbyggingene, hverken i forhold til kulturminner, fisk/ferskvannøkologi, landskap/friluftsliv eller regionale næring-/samfunnshensyn for den del. Det foreligger heller ingen kjent metodikk for slik vurdering av samlet belastning. Viktig å være klar over er at vassdragene i Valdresregionen i stor grad er påvirket av tidligere vannkraftutbygginger. Det er således igjen få naturlige, upåvirkede vassdrag.

Totalt vil de fem prosjektene i Valdrespakken bidra med en produksjon på inntil 72,8 GWh ikke regulerbar, fornybar kraft. Produksjonen i disse kraftverkene, med unntak av Føssaberget, vil i

hovedsak skje sommerstid, mens kraftbehovet på sin side er størst vinterstid. Dette er ulempen ved ikke regulerbar kraft. Kostnaden ved utbygging er dessuten såpass høy for flere av prosjektene at de ligger i grenseland for om utbygging vil være forsvarlig. Her vil hvilke vurderinger en gjør for fremtidige kraftpriser være avgjørende, selv med viktig bidrag fra den vedtatte el-sertifikatordningen. Vurderer en Gipa kraftverk opp mot de fire andre kraftverkene i Valdrespakken er det fylkeskommunens vurdering at prosjektet kommer godt ut. Det legges derfor ikke opp til vesentlige merknader til eventuell utbygging gjennom vedtaket.

3. Fylkesrådmannens konklusjon:

Gipa kraftverk er et lite kraftverk og vil kun bidra med 5,7 GWh fornybar energi. Det kan være noe konfliktpotensiale tilknyttet Vang kommunes satsing ved Rauddalen alpinanlegg, hvor det er regulert område for hytteutbygging. Dette ligger i umiddelbar nærhet til kraftstasjonen og sti oppover Gipa vil være mulig nærturområde. Fylkesrådmannen mener Vang kommune best vurderer eventuell konflikt her i sin høringsuttalelse. Hvis det er hensiktsmessig, og kommunen ønsker dette, kan det foreslås avbøtende tiltak om at rørgatetraséen tilrettelegges for turgåing. Gipa har ellers noe konflikt med naturtyper og rødlistearter, men fylkeskommunen henviser her til Fylkesmannens faglige vurderinger.

Fylkeskommunen har gjennom regional plan for klima og energi 2013-2024 med tilhørende handlingsprogram, vedtatt i fylkestinget i 2013, tilkjennegitt en tydelig offensiv holdning til utbygging av vannkraft. Kraftverket vil imidlertid gi ubetydelig kraftproduksjon, og spesielt er produksjonen av vinterkraft svært lav. Kraftverket vil følgelig ha svært liten samfunnsnytte, og det er grunn til å stille spørsmål ved om nytten forsvarer de betydelige terrenginngrepene utbyggingen vil medføre. Dette er primært lokale hensyn, og vi ber NVE legge stor vekt på de vurderinger Vang og Øystre Slidre kommuner ev. fremmer.

I en ev. konsesjon må det stilles følgende vilkår:

- Slipp av minstevannføring forbi inntaksdammen på 0,05 m³/sek om sommeren og 0,01 m³/sek om vinteren.
- Krav til restaurering og istandsetting etter fysiske inngrep i forbindelse med anleggsarbeider.
- Hjemmel til å pålegge utbygger å utrede og gjennomføre biotoptiltak på den strekningen som berøres av utbyggingen.
- Standard naturforvaltningsvilkår.
- Det forutsettes at omsøkt slukeevne fastsettes som maksimal tillatt slukeevne i en ev. tillatelse.